

Anexo IV

Compilación temática dos textos

COMPILACIÓN TEMÁTICA DOS TEXTOS

Na seguinte compilación, analizamos os textos de cantigas e retroucos para distribuílos en diferentes bloques temáticos. Sen ben é certo que existen textos susceptibles de pertencer a diferentes categorías, decidimos incluílos na que pensamos que é máis representativa.

ÍNDICE

1. AMOR	7
1.1. Amor	7
1.2. Mocear	8
1.3. Desamor	9
1.4. Encontros amorosos	9
1.5. Outros.....	10
2. FESTA	11
2.1. Baile	11
2.2. Música.....	14
2.3. Cantar, bailar e tocar	17
2.4. Foleada e ronda.....	18
3. REFERENCIAS XEOGRÁFICAS.....	19
3.1. Liñares	19
3.2. Zonas lindeiras	20
3.3. Emigración.....	20
3.4. Outras.....	20
4. CICLO DE VIDA E ANUAL.....	20
4.1. Casamento.....	20
5. COMUNIDADE	21
5.1. Xuntanza	21
5.3. Traballo.....	22
6. PRENDAS DE ROUPA	22
7. PARTES DO CORPO	23
8. ANIMAIS	23
9. ÁRBORES E PRANTAS	24
10. DESPEDIDAS	25
11. OUTRAS	25

COMPILACIÓN TEMÁTICA DOS TEXTOS

1. AMOR

1.1. Amor

Todas las Dolores son
dulces como caramelo,
yo como soy tan amarga
por una Dolores muero.

Ai que boa pare fan-e,
ai que boa pare fan-e,
ai que boa xogadiña
para carrexalo pan-e.

Ven acá, ven acá, ven-e,
ven acá, ven acá, ven-e,
que mis ojos te requieren
y mi corazón tambien-e.

Tiendo el pañuelo en el prado
las cintas sobre las flores,
cuanto más habla la gente
más le quiero a mis amores.

Castiñeiro das castañas,
eu ben che vin as cande(i)as,
cando vexo o meu amor-e,
sácame o sangue das venas.

Namoreime na castaña,
namoreime no ourizo,
namoreime en ti meniña* (rapaza)
porque telo pelo rizo.

Cuando paso por tu puerta
mi caballo se arrodilla
y hace la reverencia
como si fuera capilla.

Después de tres años muerta
la tierra me preguntó
si olvidara a quien amaba
yo le respondí que no.

Aunque vayas y te pongas
al pie del altar mayor
no te querrán los santos
lo que te he querido yo.

María si fueras rosa
te llevaba en el sombrero,
pero como eres María
en el corazón te llevo.

El primer amor que tenga
va a ser un carpintero,
para que haga una cama
que estoy durmiendo en el suelo.

Paso ríos, paso fuentes,
siempre te encuentro lavando,
la hermosura de tu cara
el agua la va llevando.

Pasar el río no puedo,
pasar el río no puedo,
pásame Manuel del alma
en tu caballo lighero

*Ai Dolores, Dolores mía
por ti he soñado toda la vida.*

*Amor de mi vida yo mucho te quiero,
que sepas que por ti de pena de muero,
me muero de pena también de dolor,
es mucho lo que sufro amante por tu amor.*

*Enamorar, enamorar, enamoraime,
enamoreime na beira do mar.
Enamorar, enamorar enamoreime
nunca me poden desenamorar.*

1.2. Mocear

Aghora si que vin mozos,
aghora si que os vin-e,
aghora si que vin mozos
que me ghustaron a min-e.

Quen me dera a saber-e,
ese que me ateruxou-e
en que lughar foi nacido,
en que lughar se criou-e.

Se soubera que este mozo
viña por tomar amores
íballe facela rúa
cun ramalliño de flores.

Ventanas para la calle
de vidrio son peligrosas
para padres de familia
que tienen hijas hermosas.

Si me quieres di que si,
si no dime que me vaya,
no me tengas al sereno
que no soy cántaro de agua.

Cuando paso por tu puerta
y en la ventana no estás,
voy acortando los pasos
por ver si te asomará.

Polainas miñas polainas
non me vou daquí sin elas
que me preguntan as mozas
todas as noites por elas.

1.3. Desamor

En el medio de la mar-e
un barco se balancea,
un toro bravo se amansa
y un amor firme falsea.

Con quen fuches pra capilla
mira que perde-lo tempo,
mira que agora están cantando
palabras de casamiento.

O meu anillo de prata
que vai pola carretera,
non peno polo anillo,
que peno por quen o leva.

Los amores que tu tienes
primero los tuve yo,
me gusta que te diviertas
con lo que a mí me sobró.

*Si te dan calabazas, repite y vuele,
un tiro dos tiros cayó la liebre.*

A raíz do toxo verde
é moi mala de arrincar-e,
e os amoriños primeiros
son moi malos de olvidar-e.

No te fíes de los hombres
compañera de mi vida,
son capaces de engañar
la mujer más entendida.

O amor da camarada
era papel e mollouse,
agora camaradiña
o teu amor acabouse.

Non se me dá que te laves
na auga que eu me lavei,
non se me da que ti tomes
amores que eu olvidei.

*Adiós morena adiós
el barco va a salir
yo me muero de amor
si no me das el si
si no me das el si
si no me das el no
adiós morena adiós
mañana embarco yo.*

1.4. Encontros amorosos

Esta noite e maila outra
e maila outra pasada
abalei unha pereira
que nunca foi abalada.

Esta noite hei d'ir alá-e
meniña non teñas medo,
déixam'a porta trancada
cunha palla de centeo.

Quedaches de vir, viñeches,
e cumplíchela palabra,
que senón viñeras hoxe
outro día non cha daba.

Teño d'ir, teño de vir-e
meniña ao teu lugar-e,
teño d'ir, teño de vir-e
e hasta que te hei de levar-e.

Válgame o demo amor,
sempre ves cando peneiro,
se viñeras cando cozo
dábache un bolo enteiro.

*Ai Ricardo, Ricardo, Ricardo
al orilla del río te aguardo,
ai te aguardo, te aguardo y no vienes
ai Ricardo que palabras tienes.*

Vente vindo de ladeira,
vente vindo de ladeira,
se che da o sol na cara
porala miña bandeira (monteira).

A la fuente voy por agua
y al molino por moler,
a la casa de tus padres
ya me puedes comprender.

Noche oscura y temerosa
es buena para el valiente,
yo como soy cobarde
no puedo salir a verte.

1.5. Outros

Aquí todos, aquí todos
arredor do meu sumbreiro
heivos de casar a todos
e eu hei selo primeiro.

Cuando paso por tu puerta
Pido (saco) pan y voy comiendo,
para que digan tus padres
que de verte me mantengo.

Manuel, pola pasión
de Cristo cando naceu
dime que si ou que non
pola mai que te pareu.

No voy sola, no voy sola
al portal de la hermosura
no voy sola, no voy sola
porque la gente marmura.

Apagáchemo candil-e
que estaba no velador-e,
aghora vaite deitar-e
ás escuras meu amor-e.

Piensas que te quiero mucho
porque te miro a la cara,
mira que es costumbre mía
mirar a quien no me agrada.

Piensas que te quiero mucho
porque te miro y sonrío,
el mirar es de los ojos
y el reír es costumbre mío.

Vaite deitar a durmir
que tas caíndo de sono,
deita a durmir e descansa
mira que eu xa teño dono.

*Yo no voy sola, de noche al baile,
yo no voy sola, voy con mi amante.*

Meu amor cando te vayas
déixame unha prenda túa,
deixame a tía navalla
para cortar a verdura.

*Ond'as d'ir a hierba
que ch'ei d'ir a ergher?
dareiche un abrazo
miña Maruxa do meu querer.*

2. FESTA

2.1. Baile

2.1.1. Bailadores e bailadoras

Bailador baila lixeiro,
bailador baila lixeiro,
un bailador coma ti-e
inda non veu ó turreiro.

Moito baila, moito baila,
o amor da camarada
moito baila, moito baila
que parece unha monada.

No hay quien me digha nada,
no hay quien me digha nada,
yo le digo a quien le digho
salero! viva quien baila!

Daille donaire o corpo
queridiña do meu ben-e
dalle donaire o corpo
que o corpo doneire ten-e.

De donde é ese bailador-e,
ese bailadore de donde é?
de donde é ese bailador-e,
tan lixeiriño do pé.

Bailade ben se quereses,
bailades ben se quereses,
que boa festa levastes
que tamén a merecestes.

Agora van todos xuntos,
agora van todos xuntos,
ás mociñas do turreiro
acabáronse os puntos.

Aprende a valsear-e,
mociños que non sabes-e,
aprende a valsear-e
e despois valseares-e.

Baila bien el bailador
y también la bailadora,
si la vista no me engaña
baila el novio con la novia.

Os mociños do turreiro
tiñan ganas de bailar-e
os mociños do turreiro
e aghora vounos cansare.

Baila ben e se querés
baila ben e se querés
que boa paria levás
anque non a merecés.

2.1.2. Ritmos bailables

Moiñeira, moiñeira
moiñeira ribeirana,
moiñeira moiñeira
tócocha de boa gana.

Esta muiñeira nova,
esta nova muiñeira,
esta muiñeira nova
trouguena eu da ribeira

Baila ben o da primeira,
baila ben o da primeira,
primeiro bailade a jota
e despois a muiñeira.

Ai! que punto delicado,
ai! que punto delicado,
e agora vai a vir outro
que vai se-lo agarrado.

Ahora que vai apurada,
i-ahora que vai apurada,
que imos tocar a jota
eu e maila camarada.

Baila ben e bota fora,
baila ben e bota fora,
se non queres bailar
os demais están de roda.

*Bailáchela jota, bailache, bailei
bailáchela jota que eu ben che mirei,
i eu ben che(te) mirei, volvinche(te) a mirar,
a jota meniña fuchela bailar.*

2.1.3. Sacar punto e bailar ben

Saca o punto e a bailar-e
saca o punto e a bailar-e
saca a quen che parecer-e
e a min deixame quedar-e.

Baila ben e saca punto,
baila ben e saca punto,
queira dios d'hoxe nun ano
durmades na cama xuntos.

Parece que bailan ben-e,
parece que bailan ben-e,
unha volta polo aire
e outra polo aire ven-e.

Unha volta polo medio
outra polo arredor-e
así fai o que ben baila
así fai o bailador-e.

Baila de redor d'arredore
baila de redor d'arredore
así fai o que ben baila
así fai o bailador-e.

Baila ben e bota fóra
baila ben e bota fóra,
que tamén queren bailar-e
os mozos que están de roda.

Moito baila, moito baila
ese da chaqueta longa,
inda beilaba mellor-e
se a tivera redonda.

2.1.4. Outros

Anda niña componte
vamos al baile
que si no vas connigo
no vas con nadie.

Baila e trapa no duro,
baila e trapa no duro,
unque rómpalo zapato
aínda queda o piso duro.

*Palmira lará Palmira,
Palmira lará tras, tras
eu ben vin andar Palmira
bailando co seu rapaz.*

*Palmira lará Palmira,
Palmira lará tras, tras
eu ben vin a Palmira
de roda co seu rapaz
ee roda co seu rapaz
bailando co seu pimpón
Palmira lará Palmira
Palmira do corazón.*

2.2. Música

2.2.1. Canto

Eu aquí nunca cantei-e,
eu aquí nunca cantei-e,
por sela primeira vez-e
non sei como salirei-e.

O cantar quería gracia
eu non lla podía dar-e,
o señor que ma non dou-e
tamén ma podía dar-e.

Aquí canto, aquí canto
al estilo de mi tierra
aquí canto, aquí canto
aunque juzguen las de afuera.

Canta que cantamos ben-e,
canta que cantamos ben-e,
moitas almas se condenan
porque nos queremos ben-e.

Este cantar non me ghusta
non me ghusta nin me agrada,
este cantar vida mía
me gusta quien lo cantaba.

Canta ti, cantarei eu
irémolos dous cantando,
viva quen ten amores
que os meus vánseme acabando.

Hoxe aquí non cantan todas,
hoxe aquí non cantan todas,
unas porque tienen gharbo
y outras porque son señoras.

Este cantariño novo
quen o aquí traería
as mociñas de Liñares
con muchísima alegría.

Miña gargantiña rouca,
miña gargantiña rouca,
heite de levar a feira
heite de cambear por outra.

Dame unha pinga de viño
para molla-la gharganta,
cantarei como unha rula,
verás como a rula canta.

Canta compañeira canta
por riba del altavoz-e,
como vedes corazón-e
tengo yo para las dos-e.

Canta ti que te la ghracia,
canta ti que tela ghracia,
que a miña cando nacín
quedou na flor da liñaza.

Viva quen canta comigho,
viva quen comigho canta,
viva quen canta comigho
e maila miña gharghanta.

O cantar do arrieiro
é un cantar moi baixiño,
cántano en Ribadavia
resona no Carballiño.

Se por cantar me pagaran
inda cantaría ben,
pero como non me pagan
canto como me convén.

La luna para salir
a nadie pide licencia,
yo para cantar aquí
lo pido con reverencia.

2.2.1.1. Axuda

Axúdame, axúdame,
dádeme unha axudiña,
que eu non me podo axudar-e
desta miña gharghantiña.

Axúdachesme a cantar
que Dios che dea salud-e,
na cara se che conoce
que eres unha pura vertud-e.

Axúdame compañeira,
axúdame camarada,
axúdame compañeira
a levar a foleada.

2.2.1.2. Aturuxos

Ateruxos, ateruxos,
por riba do carqueixal,
ateruxos, ateruxos,
ateruxos non hai máis.

2.2.2. Percusión

2.2.2.1. Pandeira

Pandareta na baranda,
pandareta na baranda
viva quen anda de amores
viva quen de amores anda.

Pandareta en mi mano
la hago andar a vuelo,
debajo de tu ventana
-ai- no me sujeto ni puedo (quiero).

Toca miña pandareta
que te tengo de partir-e,
que me custáchelos cartos
axúdame a divertir-e.

Esta miña pandareta
solo lle falta falar-e
solo lle faltan os ollos
para saber namorar-e.

Si toco la pandereta,
si la pandereta toco,
si toco la pandereta
por adevertirme un poco.

O castiñeiro furado
non sirve pra castañetas,
as mociñas de Liñares
tocan ben as pandaretas.

Pandareta na baranda,
pandareta no balcón,
viva quen anda de amores
no lugar de Rubillón.

2.2.2.2. Pandeiro

Este pandeiro que toco
é de pelexo de ovella
onte comía ha hierba
e hoxe toca que rabea.

Este pandeiro que toco
e no medio ten un ramo,
ten un letreiro que dice
vivan los que están bailando.

Tocadora do pandeiro
dalle máis unha pancada,
dalle coa man dereita
que a esquerda non val nada.

O pandeiro ten a culpa
o pandeiro tena toda,
o pandeiro ten a culpa
que lle dan e non resona.

O pandeiro rabeiou-e,
o pandeiro rabeiou-e,
tamén ha de raberar-e
quen lla barrigha rachou-e.

O pandeiro sona ben-e,
as ferriñas danlle o son-e,
as mociñas que o tocan
elas de Liñares son-e.

2.2.2.3. Pandeira

A pandeira sona ben-e,
as ferriñas danll'ó son-e,
as mociñas que a tocan
elas de Liñares son-e.

2.2.2.4. Lata

Heille tocar a latiña
heilla de repenicar-e
heille tocar a latiña
aos mozos que van bailar-e.

Heille de tocar a latiña,
heille tocar o latón,
heille tocar a latiña
aos mozos de Rubillón.

2.3. Cantar, bailar e tocar

Para cantar y bailar-e
soy como la primavera,
pero para trabaxar
tengo muy mala manera.

Eu aquí nunca bailei-e
eu aquí nunha cantei-e
por sela primeira vez-e
non sei como salirei-e.

Cantaremos e bailemos
e faremosu nha festa
sabe Dios d'hoxe nun ano
quen fará outra como esta.

María con esas pernas,
María con esas pernas,
aghora heinas guiar-e
coa miña pandareta.

Cantai todos a la una,
cantai todos a la una,
no cantar e no bailar-e
non hai verghonza ningunha.

Vala levar apurada,
vala levar apurada,
que imos tocar aghora
eu e maila camarada.

Se a queres apurada
eu apurada non podoo
se a queres apurada
levareina do meu modo.

Apreta os pés ao turreiro,
apreta os pés ao turreiro,
tamén eu hei de apretar-e
as miñas maus ao pandeiro.

Vai tirando deste punto,
vai tirando de chaqueta.
Tamén eu hei de tirar-e
coa miña pandareta.

Estas miñas compañeiras
estaban no baile a bailar-e,
estas miñas compañeiras,
para elas hei de tocar-e.

Por ese que entrou no baile,
por ese que entrou aghora,
por ese que anda no baile
tocarei a noite toda.

As mociñas do turreiro
tiñan ghanas de bailar-e
as mociñas do turreiro
i-aghora vouvos cansar-e.

Cantai todos, cantai todos
donde están los bailadores,
cantai todos, cantai todos
para i-este bailador-e.

Por cantar y por bailar
nunca se perdió ninguna,
se perdió por marmurar
la vida de cada una.

2.4. Foleada e ronda

A foleadiña d'hoxe
de mañá será sonada
ela que sone que non-e,
ela vai de foleada.

Esta si que che vai boa
esta si que boa vai-e,
esta si que che vai boa
a conta da túa nai-e.

Esta noche por mi gusto
yo no me voy a la cama,
que la tengo de rondar
desde ahora a la mañana.

3. REFERENCIAS XEOGRÁFICAS

3.1. Liñares

De Liñares a Baíste,
de Baíste a Rubillon-e
paseando ós meus amores
aunque me dighan que non-e.

Viva o lugar de Liñares
cuberto de panos brancos,
viva quen se nel pasea
domingos e días santos.

Viva Liñares yo digo
por todos los arredores,
y también digo que viva
la tierra de mis amores.

Esta vai que rechispea,
esta vai que rechispea,
viva o lugar de Liñares
e mais quen por el pasea.

Liñares para cantar-e,
Liñares para cantar-e,
aunque non altea moito
sábemolo adonairar-e.

Neste lugar de Liñares,
rúa de moito placer,
ten un loureiro no medio
que fumega sen arder.

As mociñas de Liñares
cantan que poden cantar,
que ten a Santa Isabel
na entrada do lughar.

Viva o lugar de Liñares
pola santiña que ten,
ela e ben cariñosa
eu tamén lle quero ben.

Liñares xa ten a sona,
Liñares a sona ten-e,
Liñares xa ten a sona
de cantar e bailar ben-e.

Mociña-las de Liñares
póndevo-la roupa nova,
(eí) veñen os de Baíste
por encol de Vilanova.

O lugar de Liñares
de lonxe parece vila,
ten un caravel na entrada
e unha rosa na saída

Viva Liñares yo digo
aunque mañana me muera,
quero que corra la zona
que Liñares es mi tierra.

Santa Isabel de Liñares
díxome que lle rezase
que había de valer
cando por ela chamase.

3.2. Zonas lindeiras

Van de festa que hoxe é vinte,
van de festa que hoxe é vinte,
se elas non queren facer-e
vamos a ela Baíste.

3.3. Emigración

*Aires de la Habana, aires del querer-e,
aires de la Habana que me vienen ver.*

*Aires de la Habana aires del querer,
aires de la Habana que me vienen ver,
que me vienen ver, me vienen buscar,
aires de la Habana me quieren llevar.*

*Que culpa tiene mi Pancho
de haber nacido en el rancho?*

3.4. Outras

*Una niña de tierra de moros
ha venido a España con cadenas de oro,
cada vez que le niña bailaba,
las cadenas de oro se le voleaban.*

*Debajo del puente hay una morena.
Ábreme la puerta Lola
que vengo de Cartaghena
borracho, perdido por una morena.*

4. CICLO DE VIDA E ANUAL

4.1. Casamento

Despidete niña hermosa
de la casa de tus padres
que hoy es el último día
que de ella soltera sales.

Concha del alma no llores,
no llores ni tengas pena,
cuando termine la guerra
contigo caso morena.

Casadiña de tres días
xa levaches unha tunda,
se cho saben as sulteirás
non che se casa ningunha.

*Si te quieres casar con la chica de Froz
tienes que ir a buscar capital a Ferrol,
capital a Ferrol no lo voy a buscar,
com la chica de Froz no me quiero casar.*

*Cásate Manolo, ramo de loureiro,
cásate Manolo, non quedas sulteiro.*

5. COMUNIDADE

5.1. Xuntanza

Viva i-el, o noso bando,
viva o noso bandiño,
viva i-el, o noso bando
anque sea pequeniño.

Aghora que nos xuntamos
os d'abaixo e os d'arriba,
aghora que nos xuntamos
viva a nosa compañía.

Viva quen canta comigho,
viva quen me está mirando,
vivan los señores todos
que me están acompañando.

Siempre somos y seremos,
siempre somos y seremos,
siempre llevamos la palma
y siempre la llevaremos.

Viva, viva quen me axuda
e máis que me ha de axudar-e,
vivan os de miña terra
e mailos do meu lughar-e.

Dicen que te vas mañana
yo me voy al otro día,
aguarda por mi si quieres
e iremos en compañía.

Este bandiño de mozas,
este bandiño é meu-e,
tේñame conta con el-e
señor San Bertolomeu-e.

5.3. Traballo

Viva o noso amo d'hoxe
que ten cara de alegría,
si non lle acabamos hoxe
volveremos outros día.

6. PRENDAS DE ROUPA

Alparaghatas comprei
unha tarde a Filomena,
me costaron dos reales
y no valen ni una perra.

Vente vindo de ladeira,
vente vindo de ladeira,
se che da o sol na cara
porala miña bandeira/monteira.

¿Que quieres que te traiga,
niña de Orense?
un pañuelo de seda
que dure sempre.

Échame niña bonita
lágrimas en mi pañuelo,
que las llevo a Zaragoza
que las enzarce un platero.

Pasei pola túa porta
unha mañán de xiada,
topei un anillo d'ouro
cunha chispa colorada.

*Ata o mandil, ata o mandil Dolores,
ata o mandil, que che van cai-las flores.*

*Que ben che queda, que ben che está
a saia blanca e o delantal.*

*Tenderé, tenderé, tenderé,
al pañuelo en el prado no lo tienda usted.*

*Alparaghatas mi vida y mi bien,
alparaghatas para bailar bien.*

*Donde ves María? Veño de lavar,
de lavar a roupa do meu militar,
do meu militar, do meu brasileiro,
donde ves María? Veño do rigueiro.*

*Ven bailar Carmiña, Carmiña, Carmela,
con zapato baixo e media de seda.
e media de seda, pantis de color,
vai bailar Carmiña, vai co teu amor.*

*Perdíchela ghorra no medio da eira
e aghora sin ghorra non hai quen te queira,
non hai quen te queira, quen te ha de querer,
e aghora sin ghorra pouco has de valer,
pouco has de valer, pouco valerás,
e aghora sin ghorra non vales tres reás.*

7. PARTES DO CORPO

Tienes los ojos azules,
azules muy azulados,
tienes los ojos azules
y los labios encarnados.

Ollos verdes traicioneros,
azules son mentireiros,
los negros y acastañados
esos son los verdaderos.

Una estrella se perdió,
en el cielo no aparece,
en tu cara se metió
y en tus ojos resplandece.

8. ANIMAIS

Aquela paloma blanca
que está no medio da eira,
non lle tires cazador-e
que é a miña compañeira.
O paxaro cando bebe
mete o rabo na silveira,
así fan as boas mozas
cando non hai quen as queira.

Aquela paloma blanca
que está na mura da (i)eira,
non lle tires cazador-e
que é a miña compañeira.
Soy de la opinión del cuco,
pájaro que nunca anida,
pone un huevo en cama ajena
y otro pájaro lo cría.

Pájaro que vas volando,
las plumas te van cayendo,
se souberas paxariño
o que de ti van decendo.

Paxariño, gorrión,
non me comas as cereixas
que non teño pai nin mai
nin a quen lle dar as queixas.

Mi madre me lo decía,
me lo decía mi madre,
la cabra que al monte tira
no hay pastor que la guarde.

María miña María,
eu non seu onde te poña,
no puleiro das galiñas,
onde o raposo te coma.

*A miña burriña cando vai para o muíño
toda enfariñada, cheiña de frío
cheiña de frío e máis de xiada,
a miña burriña xa non vale nada.*

*Os da alá de riba cando van co gando
espetan a vara e bailan o tango,
e bailan o tango e maila moiñeira,
os de alá de riba non hai quen os queira.*

*Cuatro palomitas blancas
como la nieve volando van
van a beber agua al río
con mucho rumbo y serenidad.
Al beber agua del río,
levantan vuelo y vuelven atrás
en busca de sus pichones
que los dejaron nel palomar.*

9. ÁRBORES E PRANTAS

O carballo da Portela
ten a folla revirada
que lla revirou o aire
nunha noite de xeadá.

Arriba que alá hei dir-e,
arriba que alá hei dir-e,
a collela flor de maio
e a de abril deixala ir-e.

Axúdame compañeira
a dibujar esta rosa,
yo estoy solita y no puedo
dibujarla tan hermosa.

Aparta loureiro verde,
deixa clarear a lúa,
se non vexo os meus amores,
non vexo cousa ningunha.

O río cando vai grande
leva carballos e follas,
tamén podía levar
as linguas marmuradoras.

Herba verde ao pé do río
nunca pensei que secase,
non pensei que a túa lingua
que tanto me murmurase.

Quisiera volverme hiedra
y subir por las paredes,
entrar en tu habitación
por el dormir que tienes.

Chamácheme manzanilla,
herba c'o ghando non come,
vale máis ser manzanilla
que muller de ruín home.

O cura chamoume rosa
y eu tamén lle respondín,
destas rosas señor cura
non as hai no seu jardín.

Agora non hai rosiñas
que as levou a xiada,
eu ben sei dunha rosiña
que é miña namorada.

A sombra do castiñeiro
é moi boa pra de vrau,
heite de levar a ela
queridiña pola mau.

*Non hai flor, non hai flor Maruxiña
Non hai flor coma a túa e a miña
Non hai flor, non hai flor Maruxeira
Non hai flor coma a da laranxeira.*

*Donde ves María? Veño da verdura,
que rico repolo ten o noso cura,
ten o noso cura, ten o noso cura,
donde ves María? Veño da verdura.*

10. DESPEDIDAS

Voy a dar la despedida
como dan los labradores,
con el sombrero en la mano
muy buenas noches señores.

Vou a dar la despedida
a todos en gñeneral-e,
que mi corazón no puede
con ninguno quedar mal-e.

Esta xa vai que remata,
esta xa vai que reamata,
os mociños do turreiro
teñen zapatos de palla.

11. OUTRAS

Velos ahí veñen vindo,
velos ahí veñen vindo,
o barqueiro que os trae
parece que ven durmindo.

El que canta las espanta,
y el que llora las aumenta,
y el que no canta ni llora
le sale la misma cuenta.

Heime de estar aquí-e,
heime de deixar estar-e
hasta que venga la luna
i-hasta que venga el lunar-e.

Dicen que la mar es ancha
que caben cuatro navíos,
en tu pecho resalada
no caben secretos míos.

Señora Santa Isabel-e
quixo ser miña madriña
caramba para miña nai
que boa comadre tiña.

Sabe Dios d'hoxe nun ano,
sabe Dios d'hoxe nun día,
sabe Dios d'hoxe nun ano
quen terá máis alegría.

Dame vino, dame vino,
agua no la puedo ver-e,
nacín nestas condiciones
con elas hei de morrer-e.

Arriba non podó mais-e,
arriba non podó mais-e,
non poden os meus sospiros
alcanzar os vosos aíses.

Miña nai deixoume dito
antes de que Dio-la levase
que me había de acordar
cando por ela chamase.

Al pié de un árbol sin fruto
me puse a considerar,
muy pocos amigos tiene
el que poco tiene que dar.

O demo cando era demo
daba voltas ao revés,
rabea demo, rabea,
rabea que demo es.

Alteaia, alteaia,
menos do altar maior-e
alteaia, alteaia,
canto máis alto mellor-e.

Arriba no hay que temer-e,
arriba no hay que temer-e,
si nos llevan a la cárcel
nos tienen que mantener-e.

Basalisa ta chorando
dunha tunda que levou,
no llores más Baselisa
túa nai non te matou.

Anda niña, anda niña
anda de largo
dale el gusto a tus padres
que te han criado.

Anda que tardaba tempo
quen aghora aquí cheghou
estaba pra m'ir aghora
E aghora xa me non vou.

Te tienes por buena moza
y por buena comenencia,
y ahora te vas quedando
a la Luna de Valencia.

*Baselisa lisa lisa,
Baselisa lisa está,
Baselisa ta na cama
yo no sé cuando vendrá.*

*A da ribeiriña, i sola i sola,
a da ribeiriña que se vai embora,
que se vai embora, que se vai marchar,
a da ribeiriña i sola te vas.*

*A tu puerta Lola, tengo de poner
unha farolera como debe ser,
como debe ser, que alumbre con gas,
a tu puerta Lola ya no vuelvo más.*

*Ven bailar Carmiña, e máis trae ao neno,
que anque non é meu axudeiche a facelo,
axudeiche a facelo, axudeiche a facelo,
ven bailar Carmiña e máis trae ao neno.*

*Tengo el uno, el dos y el tres,
tengo el cuatro el cinco y el seis,
tengo el siete, la sota en la mano,
tengo el rey y tengo el caballo.*

*La mi morena por la mañana
se baja al río a lavar la cara,
lavar la cara ramo de oliva
por eso tiene la piel tan fina.*

*Dicen que no voy, que no voy, que no vaya,
Dicen que no voy a la fuente por agua.*

*Donde dormirás? Donde dormirás, morena?
Donde dormirás? Entre hierros y cadenas
prisionera estás.*